

3. Овсієнко Л. О. Семантико-прагматичний потенціал оцінки в німецькомовному діалогічному дискурсі : монографія. Кременчук : «Novabook», 2020. 212 с.
4. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова : [підруч.] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко; [за ред. О. Д. Пономарева]. [2-е вид., переробл.]. Київ : Либідь, 2001. 400 с.
5. Телия В. Н. Фразеологізм / В. Н. Телия // Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. С. 559–561.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Овсієнко Л.О.

ВИДИ Й ФУНКЦІЇ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УЧНІВ

Дяченко Н. Ю.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: natanata0212@gmail.com*

Живучи у світі постійного розвитку вкрай необхідно встигати за його змінами особливо вчителям, адже саме від них поширюється мотивація до здобуття знань. У розпорядженні сучасних школярів знаходиться чимало різних допоміжних матеріалів й застосунків, за допомогою яких кожен із них може навчатися. Особливо актуальними вони є зараз, в умовах онлайн навчання. Проте, незважаючи на дистанційний формат проведення занять, сучасні викладачі докладають зусиль у створенні ефективних уроків. Варто зауважити, що досить популярним методом для засвоєння знань є створення проблемних ситуацій на уроках іноземної мови.

Відомо, що жоден тип навчання не може використовуватися відокремлено, оскільки саме репродуктивне навчання сприяє найефективнішому запам'ятовуванню й розвитку пам'яті. У зв'язку з цим популярнішими стають окремі елементи розвиваючого і виховного навчання, які сприяють розвитку інтуїції, передбачення, фантазії та емоційної сфери [4].

Саме таким можна назвати проблемне навчання, адже саме воно забезпечує можливість творчої участі учнів у процесі засвоєння нових знань, формування пізнавальних інтересів і творчого мислення, високий ступінь запам'ятовування і мотивації учнів. Також, як зазначають дослідники, основним поняттям проблемного навчання вважають проблемну ситуацію. *Проблемною ситуацією* прийнято вважати ту ситуацію, при якій у людини виникають певні інтелектуальні складності, тобто коли людина не знає, як пояснити певне явище відомим їй способом і як результат вона має шукати новий спосіб пояснення дії [2].

Зрозуміло, чому саме в методиці викладання іноземних мов проблемні ситуації є досить популярними. Адже, саме завдяки таким ситуаціям учні шукають креативних способів вирішення і тим самим мимовільно засвоюють

матеріал ґрунтовніше. Проте, викладачі мають пам'ятати про грамотне створення таких ситуацій.

Як стверджують дослідники, проблемна ситуація має включати в себе три головні компоненти:

1. необхідність виконання такої дії, при якій виникає пізнавальна потреба у новому;
2. невідоме, яке потрібно розкрити у проблемній ситуації, що виникла;
3. можливості учнів у виконанні поставленого завдання, в аналізі умов, відкритті нового [3].

Дослідниця В. В. Павленко зазначає, що у проблемному навчанні, як і в традиційному, визнається важливість наступних функцій:

- *розвиток інтелекту, пізнавальної самостійності й творчих здібностей учнів;*
- *засвоєння учнями системи знань і способів розумової практичної діяльності;*
- *формування всебічно розвиненої особистості» [2].*

М. І. Махнутов висунув своє бачення стосовно функцій проблемного навчання:

- *виховання навичок творчого засвоєння знань (застосування окремих логічних прийомів і способів творчої діяльності);*
- *виховання навичок творчого застосування знань (застосування засвоєних знань у новій ситуації) й умінь вирішувати навчальні проблеми;*
- *формування і накопичення досвіду творчої діяльності (оволодіння методами наукового дослідження і творчого відображення дійсності);*
- *формування мотивів навчання, соціальних, етичних і пізнавальних потреб [1].*

Враховуючи всі особливості створення проблемних ситуацій і їх залучення у навчальний процес, ми маємо пам'ятати й про психологічну складову даного процесу. Ми, як викладачі, маємо розуміти такі ситуації і вони мають бути доступними учням та відповідати їх віковим і розумовим здібностям, вони повинні містити інтерес для учнів, а також змушувати учнів шукати нові шляхи їх вирішення, а не тільки їм відомі.

Тож, процес проблемного навчання складається із двох необхідних етапів:

- *етап постановки практичного або теоретичного завдання, що створює проблемну ситуацію;*
- *пошук невідомого у проблемній ситуації або шляхи самостійного дослідження учнів, необхідні для розв'язку поставленої проблеми [3].*

Варто зазначити, що сьогодні існують різні види викладу й залучення проблемних ситуацій на уроці. Популярними за способом вирішення проблемних завдань є:

- **проблемний виклад** (педагог самостійно ставить проблему і самостійно вирішує її);

• **спільне навчання** (педагог самостійно ставить проблему, а рішення досягається спільно з учнями);

• **дослідження** (педагог ставить проблему, а рішення досягається учнями самостійно);

• **творче навчання** (учні самостійно формулюють проблему і знаходять її рішення) [2].

Залежно від способу подання проблемних ситуацій і ступеня активності учнів М. І. Махмутов виділив шість методів: метод монологічного викладу, метод міркування, діалогічний метод викладу, евристичний метод навчання, дослідницький метод і метод програмованих завдань. Цікавим постає те, що перші три групи методів представляють варіанти викладу навчального матеріалу вчителем, другі три групи – варіанти організації самостійної навчальної діяльності учнів. У кожній із цих груп методів передбачається збільшення активності учнів і, таким чином, проблемності навчання [1].

Отже, застосування проблемних ситуацій на уроках іноземної мови сьогодні є досить поширеним та ефективним способом засвоєння та повторення знань. Дослідники наводять різні методи введення проблемних ситуацій в шкільні програми, адже, надзвичайно важливо сьогодні розвивати критичне мислення у дітей та давати змогу їм мислити індивідуально.

Список використаних джерел

1. Махмутов М. І. Організація проблемного навчання в школі / М.І. Махмутов. М. : Педагогіка, 1977.
2. Павленко В. В. Методи проблемного навчання / В.В. Павленко // Нові технології навчання: наук-пед. зб. // Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ, 2014. Вип.81. С. 75-79.
3. Павленко В. В. Проблемні ситуації: поняття і типи / В.В. Павленко // Нові технології навчання: Збірник наукових праць // Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ, 2014. Вип. 83. С. 196-202.
4. Хемій А. Індивідуалізація проблемних ситуацій у навчальному процесі вивчення німецької мови на факультеті іноземних мов [Електронний ресурс] / А. Хемій – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19129/1/40_Khemii.pdf.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Овсієнко Л.О.